

Cursus logopedie in een notendop

CURSUSINFORMATIE

Signalering van
logopedische problemen
door leerkrachten

Deze cursus is bedoeld voor leerkrachten en IB'ers uit het reguliere basisonderwijs en biedt de mogelijkheid om logopedische problemen bij kinderen te signaleren.

Voor wie is deze cursus bedoeld?

Deze cursus is bedoeld voor leerkrachten uit het reguliere basisonderwijs die werken met kinderen in groep 1, 2 en de betrokken (interne) begeleiders. De reden dat de scholing zich op deze doelgroep richt, heeft te maken met de effectiviteit van screening van kinderen in de leeftijd tussen 4 - 5 jaar. Kinderen zijn op dat moment enigszins vertrouwd met het onderwijs op de basisschool.

Indien er problemen op logopedisch terrein worden gesignaleerd is er nog een mogelijkheid voor behandeling voordat het kind naar groep 3 gaat. Het talige deel van het screeningsinstrument is voor deze groep kinderen het best onderzocht op betrouwbaarheid. De reden dat de scholing zich in eerste instantie op deze doelgroep richt, heeft te maken met de wenselijkheid van een zo vroeg mogelijke signalering van logopedische problemen en de effectiviteit van de behandeling.

Maar ook voor ...

Uiteraard is deze cursus ook erg zinvol voor leerkrachten van groep 3 en hoger om zich te bekwamen in het onderkennen van logopedische problemen.

Beginsituatie

De mogelijkheden van leerkrachten om logopedische problemen te onderkennen lopen sterk uiteen. Uit onderzoek blijkt dat leerkrachten in staat zijn taalontwikkelingsstoornissen te onderkennen, maar andere stoornissen zoals afwijkende mondgewoonte en articulatiestoornissen worden onvoldoende gesignaleerd. Het kunnen herkennen van kinderen die risico lopen om lees- en schrijfproblemen te ontwikkelen is een lastige zaak aangezien daarbij meerdere factoren dienen te worden geïnventariseerd en met elkaar in verband moeten worden gebracht voordat men een oordeel kan vellen.

Gedegen scholing van de leerkrachten die een rol als "eerste signaleerder" krijgen is noodzakelijk wil de vroegtijdige opsporing van spraak- en taalproblemen goed verlopen. Onderkennen van problemen enkel op basis van ongerichte observatie blijkt een valkuil voor leerkrachten bij kinderen die zich sociaal en communicatief gedragen en daarmee een logopedische stoornis weten te verbergen.

De cursus

De scholing heeft het karakter van een "workshop" waarbij enige voorbereiding en actieve deelname van de leerkrachten wordt verwacht. De scholing bestaat uit twee bijeenkomsten van ieder drie uur.

Tijdens de bijeenkomsten wordt gebruik gemaakt van videomateriaal om de logopedische problematiek te leren herkennen. Er zal gebruik gemaakt worden van de reeds aanwezige ervaring en kennis van de leerkrachten. Tussen de eerste bijeenkomst en de tweede bijeenkomst zitten maximaal vier weken.

In de tussentijd kunnen de cursisten de vaardigheden die zij hebben geleerd, toepassen in de praktijk.

Tijdens de cursus wordt naast kennisoverdracht vooral aandacht besteed aan het oefenen van praktische vaardigheden en de transfer naar de schoolsituatie.

Sluwie Vos
(Lees- en spellingsproblemen)

Krasse Kraai
(adem/stem)

Oma muis
(gehoor)

Slissie Slang
(mondgewoonten)

Logo Lorre

Door vroege interventie daalt het aantal verwijzingen naar multidisciplinaire diagnostiek. Dit leidt volgens onderzoek van Van Agt* ook tot een kostenbesparing binnen het onderwijs.

Eerste dagdeel

Aan de hand van videomateriaal leert de leerkracht de normale en een afwijkende ontwikkeling van de spraak, de taal en de auditieve waarneming bij kinderen tussen 4 - 5 jaar herkennen.

Tevens krijgt de leerkracht inzicht in de gevolgen die een afwijkende ontwikkeling op deze gebieden voor een kind kan hebben.

Een ander aspect dat tijdens de eerste bijeenkomst aandacht krijgt betreft de betrouwbaarheid en onbetrouwbaarheid van de ongerichte observatie en de mogelijkheden om een observatie meer betrouwbaar te maken. Tot slot zal er een eerste inventarisatie plaats vinden van de middelen die iedere individuele leerkracht reeds ter beschikking staan om tot een zo betrouwbaar mogelijke signalering te komen.

Tweede dagdeel

Aan de hand van videomateriaal leert de leerkracht de normale en een afwijkende ontwikkeling van de stem, vloeiendheid en mondgewoonten bij kinderen tussen 4 - 5 jaar herkennen. Tevens krijgt de leerkracht inzicht in de gevolgen die een afwijkende ontwikkeling op deze gebieden voor een kind kan hebben. Naast een inventarisatie van de middelen die de leerkracht reeds ter beschikking staan, zal er worden gesproken over het organiseren en aanpassen van situaties in de groep om tot een zo betrouwbaar mogelijke signalering te komen. Tot slot wordt de leerkracht vertrouwd gemaakt met de procedurele kant van de screening, zoals deze op school kan worden uitgevoerd door de logopedist.

Doelstellingen

De leerkracht kan op een zo betrouwbaar mogelijke wijze symptomen in de spraak- en taalontwikkeling die mogelijk duiden op een logopedische problematiek bij kinderen in de leeftijd van 4 - 5 jaar signaleren en kent de procedure om van signalering tot screening/behandeling door de logopedist over te gaan.

De hoofddoelstellingen zijn:

- 1 De leerkracht kent de logopedische aandachtsgebieden.
- 2 De leerkracht kan een normale ontwikkeling van de logopedische aandachtsgebieden herkennen bij kinderen in de leeftijd van 4 - 5 jaar.
- 3 De leerkracht kan een afwijkende ontwikkeling van de logopedische aandachtsgebieden herkennen bij kinderen in de leeftijd van 4 - 5 jaar.
- 4 De leerkracht kent het verschil tussen zichtbare, hoorbare en verborgen logopedische stoornissen, beperkingen en/of handicaps.
- 5 De leerkracht kent de gevolgen van te late signalering van zichtbare, hoorbare en verborgen logopedische stoornissen, beperkingen en/of handicaps.
- 6 De leerkracht kan de eigen mogelijkheden en aanwezige didactische middelen inventariseren op bruikbaarheid voor een zo betrouwbaar mogelijke signalering van mogelijke logopedische problemen.
- 7 De leerkracht kan de situatie in de groep zo organiseren en aanpassen dat zij of hij op haar eigen manier tot een zo betrouwbaar mogelijke signalering komt.
- 8 De leerkracht weet welke stappen dienen te worden ondernomen om van signalering tot screening/behandeling door de logopedist te komen.

* Heleen van Agt | proefschrift 16 maart 2011

Haasje Repje
(stotteren)

Slomie Schildpad
(articulatie)

Mischa Mier
(auditieve vaardigheden)

Nadja Nijlgans
(Nederlands als tweede taal)

Cursus “logopedische aandachtsgebieden voor leerkrachten”

Het is aan te bevelen dit scholingstraject aan alle leerkrachten van een school aan te bieden. De cursus kan dan in de school worden uitgevoerd.

Wilt u voor uw eigen school of gemeente meer informatie dan kunt u contact opnemen met:

Bevindingen deelnemers

Uit evaluaties van de eerder uitgevoerde scholingstrajecten komt naar voren dat alle leerkrachten de inhoud, presentatie en werkwijze als goed / zeer goed waarden. Ook waren ze tevreden / zeer tevreden over de mate waarin hun vaardigheden om logopedische problemen te signaleren verbeterd waren.